

BELGISCHE SENAAAT**ZITTING 1992-1993**

8 JULI 1993

**Ontwerp van wet houdende sociale
en diverse bepalingen
(Artikelen 51 tot 65)**

VERSLAG

**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
JUSTITIE UITGEBRACHT
DOOR DE HEER R. VAN ROMPAEY**

De Commissie heeft deze artikelen besproken tijdens haar vergaderingen van 29 juni en 8 juli 1993.

**I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE
VERTEGENWOORDIGER VAN DE VICE-
EERSTE MINISTER EN DE MINISTER VAN
JUSTITIE**

Hiervoor kan worden verwezen naar de uiteenzetting van de Minister van Justitie in de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 1040/7, blz. 2-3).

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter; Arts, Barzin, Cerexhe, Erdman, Foret, Hermans, Loones, Lozie, Mahoux, mevrouw Maximus, de heren Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe en Van Rompaey, rapporteur.
2. Plaatsvervangers: de heren Bayenet, Hatry, Leroy en mevrouw Verhoeven.
3. Andere senator: de heer Desmedt.

R. A 16337*Zie:***Gedr. St. van de Senaat:****804 (1992-1993):**

- Nr. 1: Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.
Nrs. 2 tot 7: Verslagen.

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1992-1993**

8 JUILLET 1993

**Projet de loi portant des dispositions
sociales et diverses
(Articles 51 à 65)**

RAPPORT

**FAIT AU NOM DE
LA COMMISSION DE LA JUSTICE
PAR M. R. VAN ROMPAEY**

La commission a discuté ces articles au cours de ses réunions des 29 juin et 8 juillet 1993.

I. EXPOSE INTRODUCTIF DU REPRESENTANT DU VICE-PREMIER MINISTRE ET DU MINISTRE DE LA JUSTICE

L'on peut renvoyer, à cet égard, à l'exposé du ministre de la Justice devant la Commission de la Justice de la Chambre des représentants (Doc. Chambre, 1992-1993, n° 1040/7, pp. 2-3).

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président; Arts, Barzin, Cerexhe, Erdman, Foret, Hermans, Loones, Lozie, Mahoux, Mme Maximus, MM. Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe et Van Rompaey, rapporteur.
2. Membres suppléants: MM. Bayenet, Hatry, Leroy et Mme Verhoeven.
3. Autre sénateur: M. Desmedt.

R. A 16337*Voir:***Documents du Sénat:****804 (1992-1993):**

- N° 1: Projet transmis par la Chambre des représentants.
N° 2 à 7: Rapports.

II. BESPREKING

1. Statuut van de bedienaars van de erediensten (artikelen 51 tot 56)

Een lid merkt op dat er uitsluitend in een weddeverhoging ten gunste van de bedienaars van de erediensten is voorzien. Hij wenst te vernemen of deze verhoging geen afbreuk doet aan het parallelisme waarbij elke verhoging van de wedden van de bedienaars van de erediensten tot op heden gepaard ging met een verhoging van de wedden van de magistraten en vice-versa.

De vertegenwoordiger van de Minister antwoordt dat de voorgestelde verhoging slechts een gelijkstelling impliceert met de weddeschaal van opstellers in de Rijksweddeschalen. Gelet op het hoger opleidingsniveau van de bedienaars van de erediensten heeft deze inhaaloperatie een relatief geringe draagwijdte wanneer men de weddeniveaus van de twee onderscheiden groepen met elkaar vergelijkt.

Spreker wijst erop dat het hier de uitvoering van een politiek akkoord betreft, welke om budgettaire redenen in de tijd wordt gespreid.

Tot op heden zijn er vanuit de magistratuur nog geen reacties op deze weddeverhoging losgekomen. Daar bestaat trouwens geen reden toe aangezien de voorgestelde maatregel een verhoudingsgewijs lage weddeschaal betreft.

2. Wet van 26 juni 1990 op de bescherming van de persoon van de geesteszieke (artikelen 57 tot 59)

Een lid doet voorlezing van de brief die de heer J.-M. Gauthier, Voorzitter van de «Ligue d'hygiène mentale de Wallonie», op 24 juni 1993 aan de Voorzitter van de Commissie heeft gericht.

«Mijnheer de Voorzitter,

Wij vernemen met ontzetting dat een wijziging (bij wetsontwerp) van de wet van 26 juni 1990 op de bescherming van de persoon van de geesteszieke op het punt staat te worden aangenomen.

Het gaat om een ontwerp opgesteld door Georges de Leval, die de territoriale bevoegdheid zou toekennen aan de vrederechter van de plaats waar de psychiatrische instelling gelegen is waar de zieke zich bevindt.

Wij vinden deze wijziging volstrekt rampzalig voor de zieken. Deze wijziging zou immers betekenen dat telkens wanneer maatregelen worden genomen door het parket, de vrederechter van de woon- of verblijfplaats geen bevoegdheid meer zou hebben om de maatregel teniet te doen. Bij een gewone procedure zou de bevoegde «lokale» vrederechter zelfs het dos-

II. DISCUSSION

1. Statut des ministres des cultes (articles 51 à 56)

Un membre remarque que l'on a uniquement prévu une augmentation du traitement des ministres des cultes. Il souhaite savoir si cette augmentation ne porte pas préjudice au parallélisme qui voulait que toute augmentation du traitement des ministres des cultes allait de pair, jusqu'à présent, avec une augmentation des traitements des magistrats, et vice-versa.

Le représentant du ministre répond que l'augmentation proposée permet simplement une assimilation avec l'échelle de traitement des rédacteurs dans un ministère national. Etant donné le niveau de formation plus élevé des ministres des cultes, cette opération de rattrapage n'a qu'une portée assez modeste lorsque l'on compare les niveaux de traitement des deux groupes différents.

L'intervenant souligne qu'il est question ici de l'exécution d'un accord politique, qui est étalée dans le temps pour des raisons budgétaires.

Jusqu'à présent, la magistrature n'a pas réagi à cette augmentation de traitement. Elle n'a, d'ailleurs, aucune raison de le faire, puisque la mesure proposée concerne une échelle de traitement relativement basse.

2. Loi du 26 juin 1990 sur la protection de la personne des malades mentaux (articles 57 à 59)

Un membre donne lecture de la lettre que M. J.-M. Gauthier, président de la Ligue d'hygiène mentale de Wallonie, a adressée le 24 juin 1993 au président de la commission.

«Monsieur le Président,

Nous venons d'apprendre avec stupéfaction qu'une modification (projet de loi) de la loi du 26 juin 1990 sur la protection de la personne des malades mentaux est sur le point d'être votée.

Il s'agit d'un projet élaboré par Georges de Leval, qui attribuerait la compétence territoriale au juge de paix du lieu de l'établissement psychiatrique où se trouve le malade.

Nous trouvons cette modification totalement désastreuse pour les malades. En effet, ce changement signifierait que, dans tous les cas de mesures prises par le parquet (la majorité), le juge de paix de la résidence ou du domicile n'aurait aucune compétence pour défaire la mesure. Pire encore, en cas de procédure ordinaire, le juge de paix «local» compétent devrait

sier van bij de opname ter observatie reeds moeten toesturen aan de vrederechter van de plaats waar de inrichting gelegen is waar de zieke ter observatie is opgenomen.

In dat geval zouden twee verschillende vrederechters kunnen beslissen over het ter observatie opnemen en over de handhaving van deze maatregel!

Hoe voordelig het ontwerp ook is voor de vrederechters (of toch voor sommigen onder hen), voor de zieken zou het duidelijk een ramp zijn.

Het misbruik van een spoedprocedure zou aldus door de wetgever worden bekrachtigd. Dat is een aantasting van de oorspronkelijke opzet van de wet.

Wij vragen dus dat de implicaties van dit ontwerp voor de zieke aandachtig worden bestudeerd.

Wij houden ons uiteraard aanbevolen voor het verstrekken van verdere informatie.

Wij danken u voor uw belangstelling voor ons onderzoek en verblijven ondertussen, met de meeste hoogachting,

Dr. J.-M. GAUTHIER,

Voorzitter.»

Spreker verklaart dat hij de bezorgdheid van de voormelde vereniging deelt en eveneens gewonnen is voor een regeling krachtens welke de vrederechter van de woonplaats van de geesteszieke bevoegd is.

Hij herinnert eraan dat dit de oorspronkelijk voorgestelde regeling was in het wetsontwerp dat de wet van 26 juni 1990 is geworden. Bij de behandeling van dit ontwerp werd echter voor een getrapte bevoegdheidsregeling geopteerd.

Een ander lid merkt op dat de Kamercommissie voor de Justitie wel bijzonder snel over dit probleem is gegleden. De territoriale bevoegdheid van de vrederechter was bij de behandeling van het wetsontwerp dat de wet van 26 juni 1990 is geworden, een belangrijk discussiepunt. Ieder voorstel tot wijziging van de bevoegdheidsregeling verdient dan ook een grondig onderzoek.

Spreker heeft begrip voor de motivering van dit ontwerp omdat het een einde wil maken aan de uiteenlopende interpretaties die de vrederechters aan het begrip verblijfplaats geven. Voor de enen is het de woonplaats van de geesteszieke, voor de anderen de plaats waar hij wordt behandeld. Dergelijke verwarring leidt tot onzekerheid en creëert problemen.

Het lid is dan ook voorstander van de nieuwe bevoegdheidsregeling, alsook van het plan om toegevoegde vrederechters te benoemen in kantons waar zich een aantal psychiatrische instellingen bevinden

transmettre, dès la mise en observation, le dossier au juge de paix du lieu de l'établissement où le malade est mis en observation.

Dans ce cas, il y aurait deux juges de paix différents pour décider de la mise en observation et du maintien!

Il apparaît clairement à quel point ce projet, pour confortable qu'il soit pour les juges de paix (du moins certains) serait désastreux pour les malades.

Il s'agit d'un véritable entérinement par voie législative de l'abus de la procédure d'urgence et une atteinte à l'esprit d'origine de la loi.

Nous vous demandons donc d'étudier avec attention les implications pour le malade de ce projet.

Nous sommes évidemment à votre disposition pour toute autre information.

Vous remerciant de l'intérêt que vous porterez à notre requête, nous vous prions d'agréer, Monsieur le Président, l'expression de nos sentiments les meilleurs.

Dr J.-M. GAUTHIER,

Président.»

L'intervenant dit partager l'inquiétude de la Ligue précitée et est également partisan d'une réglementation selon laquelle c'est le juge de paix du domicile du malade mental qui est compétent.

Il rappelle que c'était là la réglementation prévue initialement dans le projet de loi qui est devenu la loi du 26 juin 1990. Au cours de l'examen du projet qui vous est soumis, l'on a, toutefois, opté pour une structure de compétences par paliers.

Un autre membre remarque que la Commission de la Justice de la Chambre ne s'est pas longuement attardée sur ce problème. La compétence territoriale du juge de paix a fait l'objet d'une importante discussion au cours de l'examen du projet de loi dont est issue la loi du 26 juin 1990. Toute proposition de modification de la réglementation des compétences mérite, en conséquence, d'être examinée à fond.

L'intervenant comprend la motivation du projet à l'examen, parce que celui-ci souhaite mettre fin aux interprétations divergentes données par les juges de paix à la notion de « résidence ». Pour les uns, il s'agit du domicile du malade mental, pour les autres de l'endroit où il est en traitement. Ce genre de confusion génère l'insécurité et soulève des difficultés.

L'intervenant est, dès lors, partisan de la nouvelle réglementation des compétences, ainsi que de l'intention de nommer des juges de paix de complément dans les cantons dans lesquels sont établies des insti-

en er dus een toevloed aan dossiers te verwachten is. Dergelijke maatregel maakt tevens een zekere specialisatie van de vrederechter mogelijk.

Hij wenst wel te vernemen of deze toegevoegde vrederechters ook in relatief kleine kantons kunnen worden benoemd.

Ten slotte dringt spreker aan op een spoedige evaluatie van de wet van 26 juni 1990 op de bescherming van de persoon van de geesteszieke en van de wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren.

Een ander lid verklaart dat hij grotendeels met het ontwerp kan instemmen.

In de eerste plaats biedt de nieuwe bevoegdheidsregeling de nodige rechtszekerheid.

Ten tweede worden een aantal praktische problemen opgelost die in de huidige regeling rijzen wanneer men de verblijfplaats als bevoegdheidscriterium hanteert terwijl de geesteszieke zich in een psychiatrische instelling bevindt die in een ander kanton gelegen is of zelfs in een ander taalgebied. In dergelijke gevallen dient de vrederechter buiten zijn kanton op te treden, eventueel in een ander taalgebied, hetgeen onoplosbare problemen met de taalwetgeving schept.

Ten derde leidt de nieuwe regeling tot een concentratie van dossiers onder bepaalde vrederechters (bijvoorbeeld Geel en Leuven II). Deze laatsten verkrijgen aldus een beter inzicht in het beleid van de psychiatrische instellingen. Tevens wordt voorkomen dat deze instellingen vrederechters tegen elkaar uitspelen om tot tegenstrijdige interpretaties van de wet te komen. Het nieuwe bevoegdheidscriterium komt derhalve het toezicht van de vrederechter ten goede en vormt een betere bescherming voor de geesteszieke.

Ten vierde kunnen er met toepassing van het Gerechtelijk Wetboek toegevoegde vrederechters worden benoemd in kantons waar belangrijke psychiatrische instellingen gelegen zijn. De nieuwe bevoegdheidsregeling betekent voor bepaalde vrederechters een aanzienlijke belasting die zij niet alleen kunnen dragen. Indien men de gerechtelijke achterstand wil wegwerken, zal de benoeming van toegevoegde vrederechters daartoe in belangrijke mate bijdragen.

Een lid betreurt dat de territoriale bevoegdheid van de vrederechter door een programmawet moet worden geregeld. Traditioneel bevatten dergelijke wetten alleen besparingsmaatregelen en geen bepalingen

tutions psychiatriques et où l'on peut donc s'attendre à un afflux de dossiers. Ce type de mesures favorise également une certaine spécialisation du juge de paix.

L'intervenant souhaite cependant savoir si l'on peut également nommer ces juges de paix de complément dans un canton relativement petit.

Enfin, l'intervenant insiste pour que l'on évalue rapidement l'application de la loi du 26 juin 1990 sur la protection de la personne des malades mentaux et la loi du 18 juillet 1991 relative à la protection des biens des personnes totalement ou partiellement incapables d'en assumer la gestion en raison de leur état physique ou mental.

Un autre membre se déclare largement d'accord avec le projet, et ce pour plusieurs raisons.

Premièrement, parce que la nouvelle réglementation des compétences offre aux malades mentaux la sécurité juridique nécessaire.

Deuxièmement, parce que le projet résout un certain nombre de problèmes pratiques que soulève la réglementation actuelle lorsque la résidence y est le critère utilisé pour ce qui est de l'attribution des compétences, alors que le malade mental se trouve dans une institution psychiatrique située dans un autre canton ou, même, dans une autre région linguistique. Dans un tel cas, le juge de paix doit intervenir en dehors de son canton, éventuellement dans une autre région linguistique, ce qui soulève des difficultés insolubles pour ce qui est de l'application de la législation sur l'emploi des langues.

Troisièmement, parce qu'en application de la nouvelle réglementation, les dossiers seront concentrés dans les mains de certains juges de paix (par exemple Geel et Louvain II). Ceux-ci auront donc une meilleure connaissance de la politique menée par les institutions psychiatriques. L'on évitera également que ces institutions ne montent les juges de paix les uns contre les autres pour arriver à des interprétations contradictoires de la loi. Le nouveau critère de compétence favorisera, dès lors, aussi l'exercice du contrôle par le juge de paix et une meilleure protection du malade mental.

Quatrièmement, parce qu'il est possible de nommer, en application du Code judiciaire, des juges de paix de complément dans les cantons où sont situées d'importantes institutions psychiatriques. La nouvelle structure de compétences entraîne pour certains juges de paix une charge considérable qu'ils ne peuvent supporter seuls. Si l'on veut résorber l'arriéré judiciaire, il faut nommer des juges de paix de complément, qui pourront y contribuer dans une large mesure.

Un membre regrette que c'est une loi-programme qui doit régler la compétence territoriale du juge de paix. Traditionnellement, ce type de loi ne comporte que des mesures d'économie et non pas des mesures à

met een zuiver juridische draagwijdte. Hij had dan ook liever gezien dat de nieuwe bevoegdheidsregeling door een afzonderlijke wet werd ingevoerd.

Ten gronde steunt hij het ontwerp omdat het een einde maakt aan een toestand van rechtsonzekerheid. Het feit dat de dossiers in zekere mate onder bepaalde vrederechters zullen worden geconcentreerd, waarborgt een beter toezicht op het beleid van de psychiatrische instellingen.

Ten slotte wenst hij te vernemen hoe de nieuwe regeling moet worden toegepast wanneer de procureur des Konings krachtens artikel 9 van de wet van 26 juni 1990 beslist een geesteszieke te laten opnemen in een psychiatrische instelling. Binnen 24 uur na zijn beslissing dient de procureur des Konings immers een verzoekschrift in te dienen bij de vrederechter.

De vraag is welke vrederechter en welke procureur des Konings bevoegd zijn wanneer bijvoorbeeld de procureur des Konings van het arrondissement A een zieke plaatst in een instelling, gelegen in het arrondissement B. Mag de procureur des Konings van het arrondissement A het verzoekschrift rechtstreeks indienen bij de vrederechter van het kanton waar de instelling gelegen is of moet hij zich in verbinding stellen met zijn ambtsgenoot in het arrondissement B? Deze laatste zou het verzoekschrift dan bij de vrederechter moeten indienen en verdedigen.

Spreker oordeelt dat hier alleszins duidelijkheid dient over te worden geschapen, bijvoorbeeld door een circulaire van het college van procureurs-generaal bij de hoven van beroep.

Een interveniënt heeft met betrekking tot de nieuwe bevoegdheidsregeling verschillende vragen.

In de eerste plaats merkt hij op dat bepalingen betreffende de territoriale bevoegdheid niet van openbare orde zijn. Dit betekent dat wanneer de procureur des Konings van het arrondissement A een verzoekschrift indient bij een vrederechter in het arrondissement B, deze laatste ambtshalve geen exceptie van onbevoegdheid kan opwerpen. Spreker vraagt deze zienswijze te bevestigen.

Ten tweede wijst hij erop dat de patiënt de bevoegdheid van de vrederechter kan betwisten zodat de procureur des Konings zijn verzoekschrift naar de bevoegde vrederechter zou moeten verzenden, hetgeen in de praktijk niet binnen de voorziene termijn van 24 uur kan gebeuren.

Ten derde vraagt het lid bijzondere aandacht voor het overgangsrecht. Procedureregels zijn normalerwijze onmiddellijk van toepassing op nieuwe vorderingen. De vorderingen die reeds in behandeling zijn, blijven onderworpen aan de vroegere regels.

portée purement juridique. Il aurait préféré, dès lors, qu'une loi distincte instaurât la nouvelle structure de compétences.

Il soutient le projet quant au fond, parce qu'il met fin à une situation d'insécurité juridique. Le fait que, dans une certaine mesure, les dossiers seront concentrés dans les mains de certains juges de paix, garantira un meilleur contrôle de la politique des institutions psychiatriques.

Il souhaite, enfin, savoir de quelle façon il faut appliquer la nouvelle réglementation dans le cas où le procureur du Roi décide, en application de l'article 9 de la loi du 26 juin 1990, de faire interner un malade mental dans une institution psychiatrique. Dans les vingt-quatre heures de sa décision, le procureur du Roi doit, en effet, introduire une requête auprès du juge de paix.

La question que l'on se pose est de savoir quel juge de paix et quel procureur du Roi sont compétents, lorsque par exemple le procureur du Roi de l'arrondissement A place un malade dans une institution située dans l'arrondissement B. Le procureur du Roi de l'arrondissement A peut-il introduire directement la requête auprès du juge de paix du canton où est située l'institution, ou doit-il se mettre en rapport avec son confrère de l'arrondissement B? Celui-ci devrait alors introduire la requête auprès du juge de paix et la défendre.

L'intervenant estime qu'il est en tout cas nécessaire de clarifier la situation, par exemple par le biais d'une circulaire du collège des procureurs généraux près des cours d'appel.

Un commissaire pose plusieurs questions au sujet de la nouvelle structure de compétences.

Il remarque, premièrement, que les dispositions concernant la compétence territoriale ne sont pas d'ordre public. Cela signifie que, lorsque le procureur du Roi de l'arrondissement A introduit une requête auprès d'un juge de paix de l'arrondissement B, ce dernier ne peut d'office exciper de l'incompétence. L'intervenant demande qu'on lui dise si ce point de vue est exact.

Il souligne, deuxièmement, que le patient peut contester lui-même la compétence du juge de paix, de sorte que le procureur du Roi devrait transmettre sa requête au juge de paix compétent, ce qui, en pratique, ne peut pas se faire dans le délai prévu de 24 heures.

Il demande, troisièmement, que l'on accorde une attention particulière au droit transitoire. En temps normal, les règles de procédure s'appliquent immédiatement aux nouvelles demandes. Les anciennes règles restent applicables aux demandes qui sont déjà à l'examen.

Met betrekking tot de geesteszieken rijst er echter een probleem omdat de procedures ingesteld door de wet van 26 juni 1990, een evolutief karakter hebben.

De vrederechter die de plaatsing van de zieke goedkeurt, oefent ook de verdere controle uit op het dossier en beslist over een eventuele herroeping.

Wanneer de nieuwe bevoegdheidsregeling van kracht wordt, rijst onvermijdelijk de vraag wie bevoegd is: de vrederechter die aanvankelijk bevoegd was of de vrederechter die krachtens de nieuwe regeling bevoegd is. Hieromtrent zou niet de minste onduidelijkheid mogen bestaan.

Een ander lid sluit zich aan bij de suggestie van een vorige spreker om de wetgeving betreffende de geesteszieken grondig te evalueren.

Met betrekking tot de bevoegdheidsregeling pleit hij ervoor dat de vrederechter die de initiële beslissing tot plaatsing heeft genomen, belast blijft met de verdere afhandeling van het dossier. Zijns inziens is de vrederechter van de woon- of verblijfplaats van de geesteszieke daartoe de aangewezen magistraat.

Het wetsontwerp bepaalt echter dat de vrederechter van de plaats waar de geesteszieke zich bevindt, uitsluitend bevoegd is. Eerder werd er reeds op gewezen dat dit tot een toevloed van dossiers zal leiden in de kantons waar grote psychiatrische instellingen gevestigd zijn. Sommigen zijn van oordeel dat deze bevoegdheidsregeling voordelen biedt omdat de vrederechters van bepaalde kantons zich aldus in dergelijke dossiers kunnen specialiseren.

Spreker plaatst echter vraagtekens bij die specialisatie. De kennis van de leefwereld van de geesteszieke is even belangrijk.

Een volgend lid wenst te vernemen of artikel 59 van het ontwerp tot doel heeft de vrederechters de mogelijkheid te bieden hun rol te ontlasten door het dossier naar hun collega te sturen in wiens ambtsgebied de geesteszieke werd gezonden.

Antwoorden van de vertegenwoordiger van de Minister

Spreker verklaart geen kennis te hebben gehad van het schrijven van de «Ligue d'hygiène mentale de Wallonie».

Hij beklemtoont echter dat de nieuwe bevoegdheidsregeling werd uitgewerkt na voorafgaand overleg met de Koninklijke Vrederechtersbond en een afvaardiging van geneesheren-psychiaters.

En ce qui concerne les malades mentaux, il existe, toutefois, un problème, parce que les procédures instaurées par la loi du 26 juin 1990 ont un caractère évolutif.

Le juge de paix qui approuve l'internement du malade continue également à exercer le contrôle sur le dossier et décide d'une éventuelle révocation.

Lorsque la nouvelle réglementation des compétences entre en vigueur, la question se posera inmanquablement de savoir qui est compétent: le juge de paix qui était initialement compétent ou le juge de paix qui devient compétent en vertu de la nouvelle réglementation. Aucune imprécision ne pourrait exister à cet égard.

Un autre membre se rallie à la suggestion émise par un préopinant qui souhaite une évaluation en profondeur de la législation relative aux malades mentaux.

En ce qui concerne la structure des compétences, il demande que le juge de paix qui a pris la décision initiale d'internement reste chargé du suivi du dossier. A ses yeux, c'est le juge de paix du domicile ou de la résidence du malade mental qui est le magistrat indiqué.

Le projet de loi prévoit, toutefois, que c'est le juge de paix du lieu où le malade mental se trouve qui a compétence exclusive. L'on a déjà souligné précédemment que cela entraînera un afflux de dossiers dans les cantons où sont situées de grandes institutions psychiatriques. Certains estiment que cette structure de compétences présente des avantages parce qu'elle permet, aux juges de paix de certains cantons, de se spécialiser dans les dossiers du type en question.

L'intervenant se pose, toutefois, des questions au sujet de cette spécialisation. Il est également très important de connaître le monde dans lequel vit le malade mental.

Un autre commissaire voudrait savoir si l'article 59 du projet a pour objet de permettre, au juge de paix, de se décharger d'un dossier en l'envoyant à son confrère du canton dans lequel le malade mental a été placé.

Réponses du représentant du ministre

L'intervenant déclare ne pas avoir pris connaissance de la lettre de la Ligue d'hygiène mentale de Wallonie.

Il souligne cependant que la nouvelle structure de compétences a été élaborée après avis préalable de l'Union royale des juges de paix et après avis d'une délégation des médecins psychiatres.

De Minister heeft het wetsontwerp trouwens maar aan het Parlement willen voorleggen nadat de Koninklijke Vrederechtersbond er zijn instemming mee had betuigd.

De nieuwe bevoegdheidsregeling zal leiden tot een specialisatie van de vrederechter in wiens kanton een psychiatrische instelling gelegen is.

Spreker wijst erop dat alle dossiers over geesteszieken een medisch aspect vertonen. Het is daarom raadzaam dat vrederechters daar een zekere vertrouwdheid mee hebben om voor elk dossier een gepaste benadering te vinden. De veelvuldige contacten met de geesteszieken en de geneesheren bieden daartoe de mogelijkheid.

De vertegenwoordiger van de Minister geeft er zich rekenschap van dat de nieuwe regeling een concentratie van dossiers bij bepaalde vrederechters tot gevolg zal hebben. De Minister heeft er zich tegenover de Koninklijke Vrederechtersbond dan ook toe geëngageerd om een aantal toegevoegde vrederechters te benoemen op grond van de werkelijke last.

De mogelijke overlast kan twee oorzaken hebben. In de eerste plaats zijn er de recente wetswijzigingen waardoor de vrederechter verschillende bevoegdheden heeft bijgekregen. Deze last moet worden ingeschat. Ten tweede is er de thans voorgestelde wijziging die een bijkomende last op bepaalde vrederechters zal leggen.

Als eerste stap zijn er in de begroting voor het jaar 1994 dan ook kredieten uitgetrokken voor 5 toegevoegde vrederechters, 5 griffiers en 5 bedienden.

De beslissing over de toewijzing van deze vrederechters zal in samenspraak met de Koninklijke Vrederechtersbond worden genomen op grond van het aantal dossiers, en de graad van overbelasting.

Met betrekking tot de evaluatie van de wet van 26 juni 1990 op de bescherming van de persoon van de geesteszieke en de wet van 18 juli 1991 betreffende de bescherming van de goederen van personen die wegens hun lichaams- of geestestoestand geheel of gedeeltelijk onbekwaam zijn die te beheren, bevestigt spreker de belofte van de Minister om deze twee wetten na twee jaar op hun doeltreffendheid te beoordelen. Daartoe worden op dit ogenblik de nodige voorbereidselen getroffen, zoals het verzamelen van cijfergegevens om statistieken op te maken, enz. Zodra hierover een verslag is opgesteld, zal het aan het Parlement worden voorgelegd.

Een lid heeft betreurd dat de problematiek inzake de territoriale bevoegdheid van de vrederechter in een programmawet wordt geregeld.

De vertegenwoordiger van de Minister kan zich daar enigszins bij aansluiten, maar stelt dat de nieuwe regeling niet alleen rechtszekerheid biedt, maar tevens kostenbesparend is.

De interpretatie van de huidige bevoegdheidsregeling heeft immers geleid tot een grote stijging van

Le ministre a d'ailleurs voulu soumettre le projet de loi au Parlement, après que l'Union royale des juges de paix l'eut approuvé.

La nouvelle réglementation des compétences entraînera une spécialisation du juge de paix dans le canton duquel est situé un établissement psychiatrique.

L'intervenant souligne que tous les dossiers relatifs à des malades mentaux présentent un aspect médical. C'est pourquoi il convient que les juges de paix aient une certaine habitude de ces cas, afin qu'ils puissent trouver, pour chaque dossier, l'approche qui convient. Les contacts fréquents avec les malades mentaux et les médecins en offrent la possibilité.

Le représentant du ministre se rend compte que la nouvelle réglementation entraînera une concentration de dossiers chez certains juges de paix. C'est pourquoi le ministre s'est engagé auprès de l'Union royale des juges de paix à nommer un certain nombre de juges de paix de complément sur la base des charges réelles.

La surcharge éventuelle peut avoir deux causes. Premièrement, il y a les modifications récentes de la loi, qui ont attribué différentes compétences supplémentaires aux juges de paix. Il convient d'évaluer cette charge. Deuxièmement, il y a la modification proposée actuellement, qui confiera à certains juges de paix une charge supplémentaire.

Le premier pas a dès lors été d'inscrire des crédits au budget de l'année 1994 pour 5 juges de paix de complément, 5 greffiers et 5 employés.

La décision relative à l'affectation de ces juges de paix sera prise d'un commun accord avec l'Union royale des juges de paix, sur la base du nombre des dossiers et du degré de surcharge.

En ce qui concerne l'évaluation de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux et de la loi du 18 juillet 1991 relative à la protection des biens des personnes totalement ou partiellement incapables d'en assumer la gestion en raison de leur état physique ou mental, l'intervenant confirme la promesse du ministre d'évaluer l'efficacité de ces deux lois après deux ans. A cet effet, on procède actuellement aux préparatifs nécessaires, tels que la collecte de données chiffrées en vue de dresser des statistiques, etc. Dès qu'un rapport aura été établi à ce sujet, il sera soumis au Parlement.

Un commissaire a déploré que les problèmes relatifs à la compétence territoriale du juge de paix soient réglés par une loi-programme.

Le représentant du ministre peut adhérer en partie à ce point de vue, mais affirme que la nouvelle réglementation non seulement offre la sécurité juridique, mais en outre permet de réduire les frais.

En effet, l'interprétation de la réglementation actuelle des compétences a provoqué une forte

de reiskosten van vrederechters die zich met hun griffiers naar andere kantons moeten begeven. Dergelijke werkwijze valt niet alleen erg duur uit, maar is tevens tijdrovend.

Aangezien er omtrent de nieuwe bevoegdheidsregeling een ruime consensus bestaat, werd besloten ze door dit wetsontwerp zo snel mogelijk in werking te laten treden.

De vraag werd gesteld of de procureur des Konings een persoon in een psychiatrische instelling kan laten opnemen die buiten zijn arrondissement gelegen is.

De vertegenwoordiger van de Minister bevestigt dat de procureur des Konings het verzoekschrift zal moeten bezorgen aan zijn ambtsgenoot in wiens arrondissement de psychiatrische instelling gevestigd is. Laatstgenoemde zal het verzoekschrift dan indien bij de bevoegde vrederechter.

Er werd geopperd dat de bepalingen betreffende de territoriale bevoegdheid niet van openbare orde zijn.

De vertegenwoordiger van de Minister verklaart dat deze stelling moet worden genuanceerd. Artikel 6 van de wet van 26 juni 1990 bepaalt immers dat indien de territoriale onbevoegdheid van de vrederechter duidelijk is, deze de vordering binnen vierentwintig uren na de indiening van het verzoekschrift naar de bevoegde vrederechter verwijst.

Tegen deze beslissing staat geen beroep open.

Wat het overgangsrecht betreft, is de nieuwe bevoegdheidsregeling uitsluitend toepasselijk op de nieuwe verzoekschriften, te weten die welke na de inwerkingtreding van de wet worden ingediend.

Wat de overdracht van dossiers van de ene naar de andere vrederechter betreft, blijft de huidige regeling van kracht: een dossier wordt slechts overgeheveld wanneer de geesteszieke definitief of voor een langere tijd in een ander kanton wordt geplaatst.

De vertegenwoordiger van de Minister logenstraft de bewering als zou artikel 59 van het ontwerp tot doel hebben de vrederechters de mogelijkheid te bieden dossiers door te schuiven.

Hij stipt aan dat er aan de parketten duidelijke instructies zullen worden verstrekt betreffende de toepassing van de nieuwe bevoegdheidsregeling. Tevens zal hen worden meegedeeld welke instellingen geschikt zijn om bepaalde categorieën geesteszieken op te nemen. Het uitgangspunt is evenwel dat de psychiatrische instelling moet worden gekozen die het dichtst bij de woon- of verblijfplaats van de geesteszieke gelegen is.

*
* *

Een lid heeft bezwaren tegen de nieuwe bevoegdheidsregeling. Zij druist namelijk in tegen de geest

augmentation des frais de déplacement des juges de paix, qui doivent se rendre, avec leurs greffiers, dans d'autres cantons. Une telle façon de procéder est non seulement très coûteuse, elle fait, de surcroît, perdre beaucoup de temps.

Etant donné qu'un large consensus existe au sujet de la nouvelle réglementation des compétences, il a été décidé que le projet de loi en discussion la ferait entrer en vigueur le plus rapidement possible.

On a posé la question de savoir si le procureur du Roi peut faire admettre une personne dans un établissement psychiatrique situé en dehors de son arrondissement.

Le représentant du ministre confirme que le procureur du Roi devra faire parvenir la requête à son collègue dans l'arrondissement duquel l'établissement psychiatrique est situé. Ce dernier introduira alors la requête auprès du juge de paix compétent.

Il a été avancé que les dispositions relatives à la compétence territoriale ne sont pas d'ordre public.

Le représentant du ministre déclare qu'il convient de nuancer cette affirmation. En effet, l'article 6 de la loi du 26 juin 1990 dispose que si l'incompétence territoriale du juge de paix est évidente, celui-ci renvoie, dans les 24 heures du dépôt de la requête, la demande devant le juge de paix compétent.

Cette décision n'est susceptible d'aucun recours.

En ce qui concerne le droit transitoire, la nouvelle structure de compétences vaudra exclusivement pour les nouvelles requêtes, c'est-à-dire celles qui seront introduites après l'entrée en vigueur de la loi.

Quant aux transferts de dossiers d'un juge de paix à l'autre, l'on continuera à appliquer la réglementation actuelle qui veut qu'un dossier n'est transféré que lorsque le malade mental en question est placé définitivement ou pour une longue période dans un autre canton.

Le représentant du ministre dément l'affirmation selon laquelle l'article 59 du projet viserait peut-être à permettre aux juges de paix de se décharger de certains dossiers.

Il note que les parquets recevront des instructions précises pour ce qui est de l'application de la nouvelle structure de compétences. On leur indiquera également les établissements pouvant accueillir certaines catégories de malades mentaux. Toutefois, le principe de base est qu'il faut choisir l'établissement psychiatrique le plus proche du domicile ou de la résidence du malade mental.

*
* *

Un membre est hostile à la nouvelle structure de compétences. En effet, celle-ci est contraire à l'esprit

van de wet van 26 juni 1990, waarbij de nadruk werd gelegd op de persoon van de geesteszieke en zijn verzorging in het thuismilieu. Zij kan erin komen dat de huidige bevoegdheidsregeling niet voldoet en tot rechtsonzekerheid leidt, maar betreurt dat er in een programmawet wijzigingen worden doorgevoerd zonder dat de wet van 26 juni 1990 ten gronde is geëvalueerd.

Zij stelt vast dat met dit ontwerp de specialisatie van de vrederechter opnieuw wordt ingevoerd, terwijl de wet van 26 juni 1990 daar juist komaf mee wou maken.

De vertegenwoordiger van de Minister is de mening toegedaan dat de nieuwe bevoegdheidsregeling geen afbreuk doet aan de basisbeginselen van de voormelde wet.

Een van de kernpunten van de wet van 26 juni 1990 is het waarborgen van de tussenkomst van een onafhankelijke en onpartijdige rechter in een domein waar de geneeskunde en inzonderheid de psychiatrie dominant aanwezig zijn.

Ondanks het aanvankelijke wantrouwen verloopt het debat en de samenwerking tussen deze twee onderscheiden disciplines erg vlot. De betrokken partijen, te weten de vrederechter en de geneesheer, hebben beiden hun verantwoordelijkheid opgenomen en vervullen de rol die de wet hen heeft toebedeeld. De vrederechter neemt de beslissing met betrekking tot bijvoorbeeld de plaatsing van de zieke terwijl de geneesheer een gefundeerd advies geeft over de toestand van de zieke.

Er tekent zich trouwens een tendens af waarbij geneesheren de patiënt van een verder verblijf in een instelling ontslaan wanneer zij oordelen dat die niet langer gerechtvaardigd is.

Spreeker herinnert eraan dat deze bevoegdheid bij de behandeling van het wetsontwerp dat de wet van 26 juni 1990 is geworden, het voorwerp was van een grondig debat.

Voorts wijst hij erop dat er vóór de inwerkingtreding van de wet van 26 juni 1990 geen rechterlijke tussenkomst voorgeschreven was zodat in het kader van dit wetsontwerp moeilijk van een specialisatie gewag kan worden gemaakt.

Met betrekking tot de huidige getrapte bevoegdheidsregeling stipt hij aan dat de interpretatieproblemen vrij snel na de inwerkingtreding van de wet zijn opgedoken.

De Minister wou echter niet overhaast te werk gaan en heeft er de voorkeur aan gegeven de verdere evolutie van de rechtspraak af te wachten. Toen bleek dat de jurisprudentie verdeeld bleef en de rechtszekerheid in het gedrang kwam, werd besloten een nieuwe bevoegdheidsregeling in dit ontwerp van programmawet op te nemen.

de la loi du 26 juin 1990, qui mettait l'accent sur la personne du malade mental et sur les soins qu'il reçoit en milieu familial. L'intervenante peut admettre que la structure actuelle de compétences ne soit pas satisfaisante et entraîne une insécurité juridique, mais elle déplore surtout que la loi du 26 juin 1990 soit modifiée par une loi-programme, alors que son application n'a fait l'objet d'aucune évaluation quant au fond.

Elle constate que le projet rétablit la spécialisation du juge de paix, alors que la loi du 26 juin 1990 voulait précisément y mettre fin.

Le représentant du ministre estime que la nouvelle structure de compétences n'est pas contraire au principe de base de la loi précitée.

L'un des acquis fondamentaux de la loi du 26 juin 1990 est de garantir l'intervention d'un juge indépendant et impartial dans un domaine où la médecine, et en particulier la psychiatrie, sont présentes de manière prépondérante.

En dépit de la méfiance initiale, le débat et la collaboration entre ces deux disciplines distinctes se déroulent très harmonieusement. Les parties intéressées, à savoir le juge de paix et le médecin, ont pris toutes deux leurs responsabilités et remplissent le rôle que la loi leur a attribué. Le juge de paix prend la décision par exemple de placer un malade et le médecin donne un avis motivé concernant l'état de ce dernier.

L'on constate, d'ailleurs, que les médecins ont tendance à dispenser le patient d'un maintien en établissement, lorsqu'ils estiment que cela ne se justifie plus.

L'intervenant rappelle que cette prérogative avait fait l'objet d'un débat approfondi au cours de l'examen du projet dont est issue la loi du 26 juin 1990.

Il rappelle encore qu'avant l'entrée en vigueur de cette loi, aucune intervention judiciaire n'était prescrite, de sorte qu'il est difficile de parler de spécialisation dans le cadre du présent projet.

En ce qui concerne l'actuelle structure de compétences par paliers, il souligne que les problèmes d'interprétation sont apparus assez rapidement après l'entrée en vigueur de la loi.

Le ministre n'a cependant pas voulu réagir précipitamment, et il a préféré attendre l'évolution de la jurisprudence. Quand il est apparu que celle-ci restait divisée et que la sécurité juridique était compromise, il a décidé de définir une nouvelle structure de compétences dans ce projet de loi-programme.

De vertegenwoordiger van de Minister beklemtoont nogmaals dat de filosofie die aan de wet van 26 juni 1990 ten grondslag ligt, niet wordt miskend. De verzorging van de patiënt is en blijft de hoofdberoepsbepaling.

Dat moge blijken uit het feit dat zieken steeds voor kortere periodes in een instelling worden opgenomen. Het rekken van een behandeling behoort derhalve tot de verleden tijd. Een andere opvallende tendens is dat er steeds minder beroep wordt gedaan op de wet.

3. Wijzigingen aan het Gerechtelijk Wetboek (artikelen 60 tot 62)

Een lid wenst te vernemen of het voorgestelde artikel 327bis van het Gerechtelijk Wetboek enkel de detachering van parketmagistraten voor specifieke ambtelijke opdrachten betreft, met uitsluiting derhalve van een algemene opdracht bij een ministerieel kabinet, en, zo ja, waarom de leden van de zittende magistratuur daarvoor niet in aanmerking komen.

Een ander lid merkt op dat artikel 327 van het Gerechtelijk Wetboek reeds in de mogelijkheid voorziet om magistraten van het parket-generaal aan een ministerieel kabinet te detacheren. Het voorgestelde artikel 327bis biedt nu de mogelijkheid deze magistraten ook te belasten met een specifieke opdracht bij het Ministerie van Justitie.

Spreker plaatst wel enige vraagtekens bij het vierde lid van artikel 327bis luidens hetwelk in de vervanging als magistraat wordt voorzien door een benoeming in overtal. Hiermee wordt namelijk de regeling overgenomen welke geldt bij de detachering van parketmagistraten aan een ministerieel kabinet.

Het laat zich echter aanzien dat er problemen zullen rijzen.

In de eerste plaats kan de Minister van Justitie een parketmagistraat maar opdracht geven een specifieke opdracht te vervullen nadat de bevoegde procureur-generaal hem een gunstig advies heeft verstrekt.

Naar alle waarschijnlijkheid zal de procureur-generaal dit advies maar geven als hij de zekerheid heeft dat een plaatsvervanger zal worden aangewezen.

Vraag is of in alle gevallen aan een dergelijk verzoek moet worden voldaan en of daartoe de nodige budgettaire ruimte voorhanden is.

Een tweede probleem betreft de opportuniteit van een benoeming in overtal. Deze werkwijze is nog aanvaardbaar wanneer zij tot doel heeft een parketmagistraat te vervangen die aan een ministerieel kabinet gedetacheerd is. Deze opdracht loopt normalerwijze over een langere tijdsspanne.

Le représentant du ministre souligne une fois encore que la philosophie qui sous-tend la loi du 26 juin 1990 n'est pas oubliée. Le traitement du patient est et reste le souci principal.

Le fait que les malades soient admis en institution pour des périodes de plus en plus brèves en témoigne. La pratique consistant à tirer le traitement en longueur appartient, dès lors, au passé. Le moindre recours à la loi est une autre caractéristique.

3. Modifications au Code judiciaire (articles 60 à 62)

Un membre désire savoir si l'article 327bis proposé du Code judiciaire concerne uniquement le détachement de magistrats du parquet pour des missions administratives spécifiques, à l'exclusion, dès lors, d'une mission générale dans un cabinet ministériel et, dans l'affirmative, pourquoi les membres de la magistrature assise n'entrent pas en considération.

Un autre membre fait observer que l'article 327 du Code judiciaire prévoit déjà la possibilité de détacher des magistrats du parquet général dans un cabinet ministériel. L'article 327bis proposé offre la possibilité de charger également ces magistrats d'une mission spécifique au Ministère de la Justice.

L'intervenant se pose des questions concernant le quatrième alinéa de l'article 327bis, en vertu duquel il est pourvu au remplacement comme magistrat par une nomination en surnombre. En effet, on reprend ici la réglementation applicable au détachement de magistrats du parquet dans un cabinet ministériel.

Il est clair cependant que des problèmes vont se poser.

En premier lieu, le ministre de la Justice ne peut charger un magistrat du parquet d'accomplir une mission spécifique qu'après que le procureur général compétent lui a donné un avis favorable.

Selon toute vraisemblance, le procureur général ne donnera cet avis que s'il a la certitude qu'un suppléant sera désigné.

La question qui se pose est de savoir s'il faut répondre à une telle demande dans tous les cas et si on dispose de la marge budgétaire nécessaire à cet effet.

Un deuxième problème concerne l'opportunité d'une nomination en surnombre. Cette procédure est encore acceptable si elle vise à remplacer un magistrat du parquet qui a été détaché dans un cabinet ministériel. Normalement, cette mission s'étend sur une période plus longue.

Het vervullen van een specifieke opdracht hoeft echter niet noodzakelijk van lange duur te zijn.

Vraag is dan of voor elke detachering, welke haar duur ook zij, ambsthalf in een vervanging moet worden voorzien. Het vierde lid van artikel 327bis impliceert zulks.

Spreker oordeelt dat dit te verregaand is en stelt daarom voor de woorden «*wordt voorzien*» te vervangen door de woorden «*kan worden voorzien*».

De vertegenwoordiger van de Minister verklaart dat de detachering voor het vervullen van een specifieke opdracht voornamelijk tot doel heeft de parketmagistraat de mogelijkheid te bieden adviserend op te treden bij het rechtsbeleid. Alleen in dergelijke gevallen kan in de vervanging als magistraat worden voorzien door een benoeming in overtal. Er is dus geen sprake van een automatisme.

Een lid wenst meer uitleg over artikel 61 van het wetsontwerp luidens hetwelk in artikel 365, § 2, eerste lid, *a*, van het Gerechtelijk Wetboek de woorden «*zeven jaar*» en «*zeven jaren*» worden vervangen door de woorden «*vier jaar*» en «*vier jaren*».

Een lid verklaart dat voor de berekening van de weddeanciënniteit van de magistraten thans wordt rekening gehouden met «*de tijd van inschrijving bij de balie, die op het tijdstip van de benoeming zeven jaar te boven gaat*». Hetzelfde criterium geldt voor zij die het ambt van notaris hebben uitgeoefend (*cf.* artikel 365 van het Gerechtelijk Wetboek).

Door het wetsontwerp worden deze grenzen verlaagd tot vier jaar. Dit betekent in werkelijkheid dat de jaren aan de balie voortaan integraal in aanmerking worden genomen vanaf de inschrijving op het tableau, aangezien de stage op dit ogenblik drie tot vier jaar duurt (*cf.* Gedr. St. Kamer, 1992-1993, nr. 1040/7, blz. 3).

4. Wijziging aan het Burgerlijk Wetboek (artikelen 63 en 64)

Een lid geeft uiting aan zijn ongenoegen over het feit dat men zijn toevlucht neemt tot een programmawet om het stelsel van de bijzondere verjaring in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Koophandel te wijzigen.

De invoering van een verjaringstermijn van twee jaar voor de rechtsvorderingen van verzorgingsverstrekkers heeft immers weinig uit te staan met de sociale politiek die de regering wenst te voeren. Eens te meer dringt zich de vaststelling op dat men van een programmawet gebruik maakt om de meest uiteenlopende bepalingen in een ijtempo door het Parlement te sluizen.

Toutefois, l'accomplissement d'une mission spécifique ne doit pas nécessairement être de longue durée.

On peut alors se demander s'il convient de prévoir d'office un remplacement pour tous les détachements, quelle que soit leur durée. C'est ce qu'implique le quatrième alinéa de l'article 327bis.

L'intervenant, estimant que cette disposition va trop loin, propose dès lors de remplacer les mots «*Il est pourvu*» par les mots «*Il peut être pourvu*».

Le représentant du ministre explique que le détachement en vue de l'accomplissement d'une mission spécifique vise principalement à permettre aux magistrats du parquet d'intervenir en donnant des avis dans la politique en matière de justice. Ce n'est que dans de tels cas qu'il peut être pourvu au remplacement comme magistrat par une nomination en surnombre. Il n'est donc pas question d'automatisme.

Un commissaire demande des explications complémentaires concernant l'article 61 du projet de loi, qui dispose qu'à l'article 325, § 2, alinéa premier, *a*), du Code judiciaire, les mots «*sept années*» sont remplacés par les mots «*quatre années*».

Un commissaire déclare que pour le calcul de l'ancienneté pécuniaire des magistrats, on tient actuellement compte du «*temps de l'inscription au barreau excédant sept années au moment de la nomination*». Le même critère s'applique à ceux qui ont exercé la charge de notaire (voir l'article 365 du Code judiciaire).

Le projet de loi en discussion ramène ces limites à quatre ans. Cela signifie en réalité que, dorénavant, les années de barreau seront intégralement prises en considération à partir de l'inscription au tableau puisque le stage dure actuellement de trois à quatre ans (*cf.* le doc. Chambre, 1992-1993, n° 1040/7, p. 3).

4. Modifications au Code civil (articles 63 et 64)

Un membre désapprouve le fait que l'on recoure à une loi-programme pour modifier le régime de la prescription particulière dans le Code civil et le Code de commerce.

L'instauration d'un délai de prescription de deux ans pour ce qui est des actions des prestataires de soins n'a, en effet, pas grand-chose à voir avec la politique sociale qu'entend mener le Gouvernement. Force est de constater une fois de plus que l'on profite d'une loi-programme pour faire adopter à bride abattue toute une série de dispositions les plus hétéroclites par le Parlement.

Gelet op de korte tijdsspanne die aan de Commissie toegemeten is voor de behandeling van dit ontwerp, verhindert een dergelijke werkwijze een grondig debat over het leerstuk van de bijzondere verjaring.

Spreker betreurt dat dit debat niet kan plaatshebben in het raam van de normale wetgevende procedure en vraagt de vertegenwoordiger van de Minister dit standpunt aan de Minister mee te delen.

Een ander lid onderschrijft deze zienswijze en refereert naar zijn vroegere interventie in dit verband.

Op zijn voorstel wordt bij eenparigheid besloten een schrijven te richten aan de Eerste Minister waarin de Voorzitter namens de Commissie voorbehoud zal aantekenen met betrekking tot deze wijze van legiferen.

De verslaggever merkt op dat de artikelen 63 tot en met 65 in het wetsontwerp zijn opgenomen ten gevolge van amendementen van een Kamerlid (cf. Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 1040/3, amendementen nrs. 7, 11 en 12).

De Minister heeft in de Commissie voor de Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgesteld deze amendementen afzonderlijk te behandelen en niet op te nemen in de programmawet ten einde hierover een grondig debat te kunnen voeren. Deze stelling werd echter niet gevolgd. [cf. Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 1040-7, blz. 5 en 6].

*
* *

Een lid wenst enige toelichting over het toepassingsgebied van het nieuwe artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek, zoals voorgesteld door artikel 64 van het ontwerp.

Is de korte verjaringstermijn van twee jaar van toepassing op de rechtsvorderingen van alle verzorgingsverstrekkers waarvan de prestaties door de ziekteverzekering worden vergoed, ongeacht of het medici dan wel paramedici, ambulanciers, enz. betreft?

Spreker stelt vast dat artikel 63 van het ontwerp het eerste lid van artikel 2272 van het Burgerlijk Wetboek opheft, luidens hetwelk de rechtsvorderingen van geneesheren, heekundigen en apothekers door verloop van één jaar verjaren, terwijl artikel 64 van het ontwerp een artikel 2277bis in het Burgerlijk Wetboek invoegt krachtens hetwelk er een algemene verjaringstermijn van twee jaar wordt ingevoerd die niet alleen geldt voor de rechtsvorderingen van alle verzorgingsverstrekkers, maar ook voor de vorderingen van verplegings- en verzorgingsinstellingen of van derden betreffende geneeskundige verstrekkingen, diensten, goederen en bijkomende kosten die zij geleverd of gefactureerd hebben.

De interveniënt leidt hieruit af dat de nieuwe verjaringstermijn de rechtsvorderingen van de gehele

Etant donné la brièveté du délai imparti à la commission pour examiner le projet, cette façon de travailler empêche tout débat approfondi sur la question de la prescription particulière.

L'intervenant déplore que ce débat ne puisse pas avoir lieu dans le cadre de la procédure législative normale et demande au représentant du ministre de faire part de sa remarque à ce dernier.

Un autre membre déclare partager ce point de vue et se réfère à son intervention antérieure à ce sujet.

Sur sa proposition, il est décidé à l'unanimité d'adresser une lettre au Premier ministre, dans laquelle le président émettra des réserves, au nom de la commission, concernant cette façon de légiférer.

Le rapporteur fait remarquer que les articles 63 à 65 ont été insérés dans le projet de loi à la suite du dépôt d'amendements par un membre de la Chambre des représentants (Doc. Chambre 1992-1993, n° 1040/3, amendements n°s 7, 11 et 12).

Le ministre a proposé, en commission de la Justice de la Chambre, de traiter ces amendements distinctement et de ne pas les inclure dans la loi-programme, de manière à pouvoir avoir à ce sujet un débat approfondi. Son point de vue n'a toutefois pas été suivi (cf. Doc. Chambre, 1992-1993, n° 1040/7, pp. 5 et 6).

*
* *

Un membre aimerait obtenir quelques explications au sujet du champ d'application du nouvel article 2277bis du Code civil, proposé à l'article 64 du projet.

Cette courte prescription de deux ans s'appliquera-t-elle aux actions de tous les prestataires de soins dont les prestations sont rétribuées par l'assurance maladie, qu'il s'agisse de médecins ou de paramédicaux, d'ambulanciers, etc.?

L'intervenant constate que l'article 63 du projet abroge l'alinéa premier de l'article 2272 du Code civil, en vertu duquel l'action des médecins, chirurgiens et apothicaires se prescrit par un an, alors que l'article 64 du projet insère dans le Code civil un article 2277bis instituant une prescription générale de deux ans qui s'applique non seulement aux actions de tous les prestataires des soins, mais aussi à celles de tous les établissements de soins ou de tiers concernant les prestations médicales, les services, les biens et les frais accessoires qu'ils ont fournis ou facturés.

L'intervenant en déduit que la nouvelle prescription concerne les actions de l'ensemble du secteur

geneeskundige sector betreft op voorwaarde dat ze prestaties betreffen die geheel of gedeeltelijk door de ziekteverzekering worden terugbetaald.

Hij wenst te vernemen of de nieuwe verjarings-termijn van twee jaar ook toepasselijk is op de rechtsvorderingen van bijvoorbeeld paramedici die in een ziekenhuis werkzaam zijn, maar zelfstandig factureren.

De vertegenwoordiger van de Minister bevestigt dat de nieuwe verjaringstermijn voor alle rechtsvorderingen geldt, ongeacht of ze van medici, paramedici dan wel van verzorgings- en verplegingsinstellingen of van ambulancediensten uitgaan.

Hetzelfde lid vraagt of het nieuwe artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek zo mag worden geïnterpreteerd dat de verjaringstermijn van twee jaar uitsluitend kan worden ingeroepen voor rechtsvorderingen betreffende een geneeskundige verzorging welke door de ziekteverzekering wordt erkend en terugbetaald. Dit zou betekenen dat een vordering voor een verzorging welke niet door de ziekteverzekering wordt erkend en terugbetaald, onderworpen blijft aan de algemene verjaringstermijn van dertig jaar.

De vertegenwoordiger van de Minister gaat hiermee akkoord.

Een lid is van oordeel dat het hiervoor gemaakte onderscheid in een rechtsgeding tot problemen zal leiden. De rechter zal immers de nomenclatuur moeten kennen waarin alle verstrekkingen staan vermeld die door de ziekteverzekering worden vergoed. Vraag is of dat wel van hem kan worden verwacht. Of moet men ervan uitgaan dat een persoon die wordt gedagvaard wegens het niet-betalen van een factuur voor geneeskundige verzorging, zijn ziekenfonds in de zaak betreft?

De vertegenwoordiger van de Minister verklaart dat diegene die de betaling vordert, geacht moet worden te weten in welke mate de ziekteverzekering in een tegemoetkoming voorziet.

De vraagsteller verklaart dat deze stelling slechts opgaat voor de verstrekkingen die onder de derde-betalersregeling vallen. Voor andere vormen van gezondheidszorg blijft het een probleem om uit te maken of de ziekteverzekering al dan niet in een terugbetaling voorziet en welke verjaringstermijn toepasselijk is.

Een voorbeeld:

Ziekenvervoer valt niet onder de derde-betalersregeling, hetgeen betekent dat een patiënt zelf eerst de ambulancedienst moet betalen, vooraleer hij aan het ziekenfonds een terugbetaling van zijn kosten kan vragen.

Een persoon die wegens wanbetaling door de ambulancedienst wordt gedagvaard, heeft derhalve

médical, à la condition qu'elles se rapportent à des prestations remboursées en tout ou en partie par l'assurance maladie.

Il aimerait savoir si le nouveau délai de prescription de deux ans vaut également pour les actions, par exemple, des paramédicaux travaillant en milieu hospitalier, mais facturant de manière autonome.

Le représentant du ministre confirme que la nouvelle prescription vaut pour toutes les actions, qu'elles émanent de médecins et de personnel paramédical ou d'établissements de soins et de services ambulanciers.

Le même intervenant demande si l'on peut interpréter le nouvel article 2277bis du Code civil en ce sens que le délai de prescription de deux ans ne peut être invoqué que pour des actions relatives à une prestation médicale qui est reconnue et remboursée par l'assurance maladie. Cela signifierait qu'une action relative à une prestation non reconnue et remboursée par l'assurance maladie resterait soumise au régime général de la prescription trentenaire.

Le représentant du ministre est d'accord.

Un membre estime qu'en cas de procès, la distinction établie précédemment soulèvera des problèmes. En effet, il faudrait que le juge connaisse la nomenclature dans laquelle figurent toutes les prestations remboursées par l'assurance-maladie. Peut-on l'exiger de lui ou faut-il considérer qu'une personne citée en justice pour cause de non-paiement d'une facture de soins médicaux mettra effectivement en cause sa mutuelle?

Le représentant du ministre déclare que celui qui réclame le paiement est censé savoir dans quelle mesure l'assurance-maladie prévoit un remboursement.

Le préopinant déclare que cela n'est possible qu'en ce qui concerne les prestations relevant du régime du tiers payant. Pour ce qui est de certaines autres formes de soins de santé, il est toujours difficile de savoir si l'assurance-maladie prévoit ou non un remboursement et quel est le délai de prescription applicable.

Un exemple:

Le transport de malades ne relève pas du régime du tiers payant, ce qui signifie qu'un patient doit payer lui-même le service des ambulances avant de pouvoir demander un remboursement à sa mutuelle.

La personne citée en justice par le service des ambulances pour cause de non-paiement n'a, dès lors,

nog geen zekerheid over de tegemoetkoming van het ziekenfonds en dus evenmin over de toepasselijke verjaringstermijn.

Spreeker vreest dat het criterium volgens hetwelk rechtsvorderingen aan een verschillende verjaringstermijn onderworpen zijn naargelang ze geneeskundige verstrekkingen betreffen die al dan niet tot een terugbetaling door de ziekteverzekering aanleiding geven, verwarring zal scheppen omdat noch de rechter noch de patiënt in dat verband over de nodige informatie beschikken.

Een lid merkt op dat de tekst van artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek een algemene draagwijdte heeft zodat de verjaringstermijn van twee jaar voor alle rechtsvorderingen geldt, ongeacht of de betrokken geneeskundige verstrekkingen door de ziekteverzekering ten laste worden genomen of niet. Het speelt derhalve geen rol of de derde-betalersregeling al dan niet toepasselijk is of dat bijkomende kosten rechtstreeks aan de patiënt worden gefactureerd zonder dat ze door de ziekteverzekering worden terugbetaald.

Spreeker stelt dat de toepassing van de verjaringstermijn van twee jaar uitsluitend bepaald wordt door het medisch karakter van de verstrekkingen, goederen en diensten, zoals bepaald in artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek.

Verschillende leden vallen deze stelling bij en verklaren dat het toepassingsgebied van deze bijzondere verjaring alle rechtsvorderingen betreft die resulteren uit een brede waaier van geneeskundige verstrekkingen, goederen en diensten die door zowel medici als paramedici worden geleverd.

Een lid is van oordeel dat de verjaringstermijn van twee jaar tevens toepasselijk is wanneer bij een combinatie van twee prestaties, de meerderheidsprestatie, d.w.z. die welke determinerend is, aan het criterium van artikel 2277bis van het Burgerlijk Wetboek beantwoordt.

Bijvoorbeeld, wanneer een persoon in het raam van de thuisverpleging zowel een medische verzorging ontvangt, als maaltijden en hulp bij het onderhoud van de woning, zal moeten worden uitgemaakt welke prestatie doorslaggevend is om de toepasselijke verjaringstermijn te bepalen. Dergelijke vormen van gecombineerde dienstverlening zijn courante praktijk.

Een lid betreurt dat de facturering in de medische sector dikwijls zoveel vertraging oploopt. Deze handelwijze benadeelt niet alleen de openbare diensten in de gezondheidssector bij het beheer van hun budget, maar ook de patiënten die aldus gedwongen worden voorzieningen aan te leggen.

aucune certitude d'être remboursée par sa mutuelle et aucune certitude pour ce qui est du délai de prescription applicable.

L'intervenant craint que le critère selon lequel les actions en justice sont soumises à un délai de prescription différent selon qu'elles concernent des prestations médicales remboursées par la mutuelle ou des prescriptions non remboursées par elle, ne provoque une certaine confusion, étant donné que ni le juge ni le patient ne disposent des informations nécessaires à cet égard.

Un membre remarque que le texte de l'article 2277bis du Code civil a une portée générale, si bien que le délai de prescription de deux ans s'applique à toutes les actions en justice, que les prestations médicales soient prises en charge ou non par l'assurance maladie. Peu importe donc de savoir si le régime du tiers payant est applicable ou non et si les frais supplémentaires sont facturés directement au client sans être remboursés par l'assurance maladie.

L'intervenant déclare que l'application du délai de prescription de deux ans dépend uniquement du caractère médical des prestations, biens et services, au sens de l'article 2277bis du Code civil.

Plusieurs membres partagent ce point de vue et déclarent que cette prescription particulière vaut pour toutes les actions en justice à propos de tout un éventail de prestations, biens et services médicaux, fournis soit par des médecins, soit par des auxiliaires paramédicaux.

Un membre estime que le délai de prescription de deux ans vaut également dans les cas de combinaison de deux prestations, lorsque la principale prestation — celle qui est déterminante — répond aux critères de l'article 2277bis du Code civil.

Ainsi, lorsqu'une personne reçoit à domicile des soins médicaux ainsi que des repas et une aide à l'entretien de son logement, il conviendra de déterminer quelle est la prestation déterminante pour savoir quel est le délai de prescription applicable. Ces formes de services combinés relèvent d'une pratique courante.

Un membre regrette que la facturation accuse souvent d'énormes retards dans le secteur médical. C'est préjudiciable pour les services publics du secteur des soins de santé en ce qui concerne la gestion de leur budget, mais aussi pour les patients que cela force à constituer des provisions.

5. Wijziging aan het Wetboek van Koophandel (artikel 65)

Dit artikel geeft geen aanleiding tot bespreking.

III. STEMMINGEN

De artikelen 51 tot en met 56 worden aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikel 57 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 3 onthoudingen.

Artikel 58 wordt aangenomen met 9 stemmen bij 5 onthoudingen.

Artikel 59 wordt aangenomen met 10 stemmen bij 4 onthoudingen.

Artikel 60 wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

De artikelen 61 tot en met 65 worden aangenomen met 13 stemmen bij 2 onthoudingen.

Bij eenparigheid van stemmen wordt vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur,
Robert VAN ROMPAEY. *De Voorzitter,*
Roger LALLEMAND.

5. Modification au Code de commerce (article 65)

Cet article ne donne lieu à aucune discussion.

III. VOTES

Les articles 51 à 56 sont adoptés par 12 voix et 2 abstentions.

L'article 57 est adopté par 11 voix et 3 abstentions.

L'article 58 est adopté par 9 voix et 5 abstentions.

L'article 59 est adopté par 10 voix et 4 abstentions.

L'article 60 est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Les articles 61 à 65 sont adoptés par 13 voix et 2 abstentions.

Confiance a été faite, à l'unanimité, au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le Rapporteur,
Robert VAN ROMPAEY. *Le Président,*
Roger LALLEMAND.